

Πρωταπριλιά - Η ημέρα του ψέματος και της φάρσας

✘ Η πρώτη Απριλίου, είναι μια ανεπίσημη γιορτή, που γιορτάζεται σε πολλές χώρες του κόσμου. Την ημέρα αυτή καλούμαστε, λόγω εθίμου, να πούμε αθώα ψεματάκια ή να κάνουμε ανώδυνες φάρσες. Κάποιοι «κακεντρεχείς» συνηθίζουν να ταυτίζουν την ημέρα αυτή, με τους πολιτικούς (για ευνόητους λόγους).

Τα ψέματα της Πρωταπριλιάς είναι ένα έθιμο που μας έχει έρθει από την Ευρώπη. Υπάρχουν διάφορες εκδοχές σχετικά με τον τόπο και τον χρόνο που γεννήθηκε το έθιμο αυτό. Τρεις από αυτές, όμως, είναι οι επικρατέστερες.

Σύμφωνα με την πρώτη εκδοχή, το έθιμο της πρωταπριλιάς ξεκίνησε από τη Γαλλία το 1564, όταν ο βασιλιάς Κάρολος ο 9ος διέταξε να μεταφερθεί η μέρα της Πρωτοχρονιάς από την 1η Απριλίου στην 1η Ιανουαρίου. Μέχρι τότε, η αλλαγή του χρόνου ξεκινούσε την 25η Μαρτίου, λίγο μετά την εαρινή ισημερία, και όταν κορυφωνόταν το οκταήμερο των εορταστικών εκδηλώσεων, δηλαδή την 1η Απριλίου, γινόταν η μετάβαση στο νέο έτος. Με την υιοθέτηση λοιπόν του Γρηγοριανού ημερολογίου -το οποίο ο Πάπας Γρηγόριος ο 13ος λίγο αργότερα, το 1582, διέταξε με παπική βούλα να αντικαταστήσει το Ιουλιανό, ακολουθώντας τις οδηγίες της Συνόδου του Τρέντο (1545-1563)- η έναρξη του έτους μεταφέρθηκε στην 1η Ιανουαρίου. Ωστόσο, είτε επειδή τα νέα άργησαν να φτάσουν σε όλα τα μέρη της Γαλλίας, είτε επειδή ορισμένοι δύστροποι αρνήθηκαν να συμμορφωθούν με τις προσταγές του βασιλιά, η 1η Απριλίου εξακολούθησε να αποτελεί γι' αυτούς την ημέρα αλλαγής του έτους. Το αποτέλεσμα ήταν οι άλλοι να τους κοροϊδεύουν, αποκαλώντας τους «ψάρια του Απρίλη», επειδή αυτή την εποχή του χρόνου γίνεται η μετάβαση από τον ζωδιακό κύκλο των Ιχθύων. Τους έστελναν λοιπόν ψεύτικα δώρα, προσκλήσεις σε ανύπαρκτες γιορτές, κλπ. Το πείραγμα αυτό μετατράπηκε με τον καιρό σε έθιμο. Από τη Γαλλία το έθιμο ταξίδεψε στην Αγγλία τον 18ο αιώνα και από κει στην Αμερική και τον υπόλοιπο κόσμο.

Σύμφωνα με την δεύτερη εκδοχή, το έθιμο ξεκίνησε από τους Κέλτες. Λαός της βορειοδυτικής Ευρώπης, οι Κέλτες, ήταν δεινοί ψαράδες. Η εποχή του ψαρέματος ξεκινούσε την 1η Απριλίου. Όσο καλοί ψαράδες όμως και να ήταν, την εποχή αυτή του χρόνου τα ψάρια πιάνονται δύσκολα. Έτσι και αυτοί, όπως προστάζει ο κώδικας δεοντολογίας των ψαράδων όλων των εποχών, έλεγαν ψέματα σχετικά με τα πόσα ψάρια είχαν πιάσει. Αυτή η συνήθεια, έγινε με το πέρασμα του χρόνου

έθιμο. Έτσι εξηγείται, σύμφωνα με ορισμένους, το γεγονός ότι οι Γάλλοι ονομάζουν την Πρωταπριλιά «απριλιάτικα ψάρια».

Για άλλους οι πρωταπριλιάτικες φάρσες οφείλουν την ύπαρξή τους στη γιορτή της «Κοροϊδίας και του Ξεγελάσματος» της ρωμαϊκής θεάς Venus Aprilis, δηλαδή της Απριλίου Αφροδίτης, που έδινε το έναυσμα για απελευθέρωση του πνεύματος ταυτόχρονα με την οργιώδη απελευθέρωση της φύσης.

Το έθιμο αυτό, εμφανίζεται να εισάγεται στην Ελλάδα μέσω των ναυτικών που αγκυροβολούσαν στα ξένα λιμάνια, ενώ έγινε περισσότερο γνωστό το 1880, μέσω της «Εφημερίδας» του Κορομηλά και τελικά επικράτησε και έφτασε μέχρι τις μέρες μας.

Πρωτότυπες και πετυχημένες πρωταπριλιάτικες φάρσες

Εκατοντάδες ακροατές τηλεφώνησαν στο BBC το 1957 ρωτώντας πώς μπορούν να φυτέψουν ένα...μακαρονόδεντρο στον κήπο τους. Η φάρσα αυτή θεωρείται μια από τις πιο πετυχημένες στην ιστορία του εθίμου. Τότε η πασίγνωστη εκπομπή Panorama είχε κάνει ρεπορτάζ στο οποίο ανέφερε ότι χάρη στις συνθήκες που επικράτησαν τον περασμένο χειμώνα και την αντιμετώπιση των παράσιτων οι κάτοικοι της Βόρειας Ιταλίας και της Νότιας Ελβετίας είχαν πολύ καλή συγκομιδή των...σπαγγέτι! Το ρεπορτάζ βέβαια συνοδευόταν και από οπτικοακουστικό υλικό που δείχνει να μαζεύουν μακαρόνια από δέντρα!

Την Πρωταπριλιά του 2008 και πάλι το BBC έκανε μια καταπληκτική φάρσα. Σε άλλο ένα παρόμοιο ρεπορτάζ, κάποια τηλεοπτικά συνεργεία που βρίσκονταν στην Ανταρκτική για το ντοκιμαντέρ «Miracles of Evolution» κατάφεραν να αποθανατίσουν τους πιγκουίνους Adelie να πετάνε! Φυσικά πάλι το ρεπορτάζ προβλήθηκε κανονικά με την συνοδεία video (γιατί έτσι γίνονται οι σωστές φάρσες) .

Το 2008 και πάλι, δύο ειδησεογραφικά πρακτορεία της Νέας Ζηλανδίας προφανώς δεν πρόσεξαν την...ημερομηνία της είδησης και χρησιμοποίησαν ένα δελτίο τύπου που προερχόταν από το γραφείο της Υπουργού Περιβάλλοντος της χώρας, Στίβι Τσάντγουικ, η οποία ανακοίνωνε πως το υπουργείο εκπαίδευσε...αρουραίους για να εντοπίζουν σπάνιους βατράχους.

Ο 79χρονος Ρίτσαρντ Νίξον, υποψήφιος πρόεδρος της Αμερικής εν έτει 1992! Με τη φάρσα αυτή τίμησε την Πρωταπριλιά εκείνης της χρονιάς αμερικανικό ραδιοφωνικό πρόγραμμα. Το τηλεφωνικό κέντρο του σταθμού κατακλύστηκε από

οργισμένους ακροατές, οι οποίοι είχαν ακούσει τον Νίξον να εγκαινιάζει την εκστρατεία του με το σύνθημα: «Δεν έκανα κανένα λάθος και δεν πρόκειται να ξανακάνω». Χρειάστηκαν σαράντα πέντε λεπτά για να μάθουν ότι επρόκειτο απλώς για ένα αστείο και ότι η φωνή ανήκε στον μίμο Rich Little.

Το 1878, αμερικάνικη εφημερίδα δημοσιεύει την τελευταία ανακάλυψη του Τόμας Έντισον: Μια συσκευή που μετατρέπει το νερό σε κρασί. Η είδηση κάνει τον κύκλο όλης της Αμερικής και οι μετοχές των εταιριών κατασκευής και διακίνησης κρασιού πέφτουν στα μεγάλα χρηματιστήρια.

Το 1932 πολλοί ήταν εκείνοι που πίστεψαν ότι ο άνθρωπος μπορεί να πετάξει με ένα ζευγάρι πέδιλα του σκι, αφού οι «Νιου Γιρκ Τάιμς» δημοσίευσαν και σχετικές φωτογραφίες.

Το 1994 αρκετοί έσπευσαν να συμμορφωθούν με υποτιθέμενη οδηγία που προέβλεπε πως θα συλλαμβανόταν οποιοσδήποτε σέρφαρε στο Διαδίκτυο...μεθυσμένος.

Το 1979 κάποιιοι θεώρησαν αληθές το ότι η βρετανική κυβέρνηση αποφάσισε να εξαλείψει την 5η και τη 12η Απριλίου από το ημερολόγιο, για να συγχρονίσει την ώρα της με τον υπόλοιπο κόσμο.

Σοβαρές διαμαρτυρίες προκάλεσε η πρωταπριλιάτικη φάρσα του φυσικού Marc Boslough, ο οποίος το 1998 δημοσίευσε σε επιστημονικό περιοδικό την πρόθεση της Αλαμπάμα να αλλάξει με νομοθεσία την τιμή της μαθηματικής σταθεράς «π» από 3.14159 σε 3.0, ακολουθώντας...τους συμβολισμούς της Βίβλου.

Το 1962 η έγχρωμη τηλεόραση αποτελούσε «όνειρο θερινής νυκτός» για τη Σουηδία. Το μεσημέρι της 1ης Απριλίου το δελτίο ειδήσεων ξεκινά και στην οθόνη εμφανίζεται ο τεχνικός του καναλιού, Kjell Stensson. Ενημερώνει το κοινό, που παρακολουθεί καθηλωμένο στους δέκτες του, πως χάρη στην ανάπτυξη της τεχνολογίας μπορεί πλέον να απολαμβάνει τα αγαπημένα του προγράμματα λουσμένα με τα πιο ζωηρά χρώματα. «*Το μόνο που χρειάζεται να κάνετε είναι να τοποθετήσετε μια νάιλον κάλτσα στην οθόνη της τηλεόρασής σας*», λέει ο Stensson, σπεύδοντας, μάλιστα, να αναπαραστήσει το εγχείρημα σε απευθείας μετάδοση. Οι εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι που το δοκίμασαν μάλλον ήταν αρκετά δύσπιστοι, όταν την...1η Απριλίου του 1970 πουλήθηκε για πρώτη φορά στη Σουηδία έγχρωμη τηλεόραση.

Το 1980 το βρετανικό δίκτυο BBC ανακοίνωσε πως το ιστορικό ρολόι Big Ben θα λειτουργούσε πλέον με ψηφιακό μηχανισμό, για να δείχνει με ακρίβεια την ώρα. Όταν αναφέρθηκε ότι οι δείκτες του ρολογιού θα πωλούνταν στους τέσσερις πρώτους ακροατές που θα επικοινωνούσαν με τον σταθμό, οι προσφορές «έσπασαν τα ταμεία».

Μία από τις διασημότερες πρωταπριλιάτικες φάρσες ήταν αυτή του Ινστιτούτου Franklin, το οποίο εν έτει 1940 ανακοίνωσε ότι το τέλος του κόσμου θα ερχόταν την επόμενη μέρα. Τρομερή αναστάτωση και πανικός προκλήθηκαν στους πολίτες και στις δημόσιες υπηρεσίες, ενώ ο υπάλληλος του Ινστιτούτου που είχε τη φαινή ιδέα του αστείου...απολύθηκε.

Το 1995 το ελληνικό υπουργείο Πολιτισμού ανακοίνωσε ότι βρέθηκε ο τάφος του Σωκράτη και μέσα σε αυτόν αμφορέας με ίχνη κώνειου. Η είδηση έκανε τον γύρο του κόσμου, ενώ η αλήθεια αποκαταστάθηκε λίγες ώρες αργότερα.

Πηγές

el.wikipedia.org | topapi.gr | ethnos.gr | kathimerini.gr | tapantaleme.wordpress.com | logia.gr | maxinewspaper.com